

თარგმანი
TRANSLATION

თევფიქ ფიქრეთი (1867-1915) – „ნისლი“

ასმათ ჯაფარიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
საქართველო, თბილისი
თურქულიდან თარგმნა ასმათ ჯაფარიძემ

აბსტრაქტი

თევფიქ ფიქრეთი ახალი თურქული ლიტერატურის წარმომადგენელია. განიცდის ფრანგული ლიტერატურის გავლენას. მან დაარღვია ბეითის მთლიანობა, რომლის თანახმადაც აზრი ბეითში უნდა დასრულებულიყო. თავის ადრინდელ შემოქმედებაში მისდევდა პრინციპს „ხელოვნება ხელოვნებისათვის“, მოგვიანებით დაწერილ ლექსებში კი სოციალური პრობლემებითაც დაინტერესდა.

თევფიქ ფიქრეთი ლექსში „ნისლი“ გამოხატავს სიძულვილს სტამბოლისადმი და მას მეძავ ქალს უწოდებს. ასეთი რამ პირველად მოხდა თურქულ ლიტერატურაში. ცნობილია, რომ ძველი თურქული ლიტერატურის წარმომადგენლები სტამბოლს მსოფლიო ცივილიზაციის ცენტრად მიიჩნევდნენ და ხოტბას ასხამდნენ მას.

საკვანძო სიტყვები: ლიტერატურა; სტამბოლი; „ნისლი“.

„ნისლი“

პიქუმ ნისლში გახვეულხარ, ქალაქო,
მძიმე ნისლი შენს ჰორიზონტს დაჰვენია,
ყველაფერი არსებული წაუშლია,
ალარაჩანს ეს ქალაქი რაფერია.
შენ გარშემო ჭუჭყიანი ჰაერია,
შენთან მოსვლით შეშინებულ მსურველების,
გეფიცები, სათვალავი ამერია.
ღირსი კი ხარ შენ, ქალაქო, ამ სიბნელის,
სწორედ შენზე გამოჭრილა ეს მანტია,
ილუზიის ტყვეობაში რომ გვამყოფებ,
ნატამალი სინდისისაც დაგკარგვია.
აქ დაირწა ის აკვანი ბრწყინვალეების
ამ ვნებიან დედოფალს რომ გამოზრდიდა,
დიდების და ბრწყინვალეების სასაფლაოვ,
შენ პირიდან სიძვის სისხლი გადმოგდინდა.
მარმარილოს ზღვის სარტყელში გახვეულო,
მკვდართა მსგავსად დაეძინათ ცოცხალ ბორცვებს.
ბიზანტიავ, შე ბებერო ჯადოქარო,
ათას ქმართან ნამყოფო და თან ქალწულო,
ერთი მითხარ, მე იმედი როგორ მქონდეს.
ჯერ კიდევ გაქვს იმის ძალა, ჯადოქარო,
რომ მნახველი მოხიბლო და დაიმონო,
ვინც არ გიცნობს და შორიდან შემოგხედავს,
ვნებიანი თვალებით რომ დაატყვევო.
მეძავი ხარ, მრუში, კახპა, თან ბინძური,
გულგრილი ხარ სხვის დარდთან და ტკივილებთან
უთუოდ შხამს რას მერევენენ საძირკველში
ამ ქალაქს რომ აშენებდნენ სულპირველად!
ძველი წყევლა ურევიათ კირითხუროთ,
აშენებდნენ როს შენობებს შენსას, ალბათ,
თვალთმაქცი ხარ, ბინძური და შენს წუმპეში
სიწმინდისას ვერა ნახავ ვერც ნატამალს.
ორგულობა, შური ბუდობს შენს წიაღში-

ამით გინდა მალღებოდე, საზიზღარო?
 ვინც იპოვის სამკვიდრებელს აქ, ქალაქო,
 უმალ ვიტყვი, სიწმინდეს და სისუფთავეს ღალატობსო!
 სურვილი მაქვს, დაიფაროს, დე, ეს სცენა,
 სამუდამოდ დაიძინოს ბებერ კახპამ,
 დასამარდეს ეს დიდება, ფუფუნება,
 ეს კომპეზი, ციხეები შთანთქოს ბნელმა.
 დე, ჩაინთქას მეჩეთები უკუნეთში,
 აქ ყოველი უღირსია სიცოცხლისა,
 ეს სვეტები დევებივით მდგარი კენტად,
 ამბავს მხოლოდ რომ ყვებიან წარსულისას,
 უსიამო გრძნობას ბადენ ჩვენს გულებში
 და უკბილო ბებერს ჰგვანან მხოლოდ, გჯერათ?
 გუმბათები, სასახლენი დიდებულნი,
 მინარეთნი, ჭემმარიტების მქადაგნი,
 მედრესენი, სასამართლო დარბაზები,
 კვიპაროსის შავჩრდილებ ქვეშ შეფარულნი,
 მათხოვარნი მოწყალების მოლოდინში,
 წარწერებით ქვები საფლავს დადებული,
 „აცხოვნოსო ზეციერმა“ რომ გვაუწყებს,
 ზედწარწერა, მოგონებების ამშლეელი.
 განისვენებს აქ სულები წინაპართა,
 მაგრამ მაინც მტვრიანია ყოველივე, უნიათო;
 ტალახიან და ჭუჭყიან შენს ქუჩებში
 ნანგრევები ჩვენ გვიმზერენ უსიამოდ.
 ადგილები, სადაც სძინავთ მხოლოდ ველურთ,
 დანგრეული და მდუმარე სასახლენი,
 შავ სახურავთ გლოვის ნიშნიდა სჩნევიათ;
 ყვავ-ყორანის შეკედლება თუ გამხდარა
 სევდიან და თან გამურულ ბუხართ ხვედრი.
 ბევრი წელი გარდასულა მას შემდეგ, რაც
 არ უნახავთ ბუხრის კედლებს ცეცხლის ალი,
 და არც კვამლი ამოსულა საბუხრედან.
 ჰო, ეს არის, რაც კი დარჩა მისგან კვალი.
 გახრწნილია, ვინც კი ცხოვრობს ამ ქალაქში,
 მშვიდად ნთქავენ ყოველივე სიბინძურეს,

კუჭის მონად უქცევია ქალაქს ყველა,
ნათელია, მათ აქეთკენ ვინც უბიძგებს.
ყველა უქმი და მშიერი მკვიდრობს შენთან,
არ რის მქონე, უსაქმური, სალახანა,
ეს კი მაშინ, როს სიმდიდრე ბუნებისა,
ნამდვილად გვაქვს, ვერ ვიყენებთ ამას, მართლაც.
მიზეზს მკითხავთ? ამ მიზეზსაც მოგახსენებთ:
ჩვენი ხალხი ციდან ელის მოწყალებას,
უსაქმურნი, ამაოდ რომ წუწუნებენ,
არ ცდილობენ არც ერთ წამით თვით განძრევას.
სიყალბეა მათ მზერაში, მათ სიცილში,
სიძულვილი გამოსჭვივის თვალებიდან,
პატიოსან და ღირსეულ კაცზე თქმული,
დამიჯერე, მხოლოდ ძველი ზღაპრებია.
ფეხზე ამბორს მისჩვევია ჩვენი ხალხი,
დალხენილო ყოფა მოაქვს ამას, ალბათ,
თოფით ხელში თავზე გვადგას მოძალადე,
ობოლს და ქვრივს ირჩევს იგი, როგორც ნადავლს.
და კანონით უკანონობს? - ეს ვიკითხოთ,
ის ხომ უნდა გვხდიდეს ყველას თავისუფალს,
ერთადერთი რის ნებასაც იგი გვაძლევს,
არის სუნთქვა, ისიც მხოლოდ შეზღუდულად.
სიტყვას ტეხენ და ცრუობენ უსინდისოდ,
ფეხქვეშ თელავს სასამართლო თვით სამართალს,
ექვით აღვსილთ, ბოროტებით დაბრმავებულთ
მხოლოდ ყურნი სხვის სასმენად მოუმართავთ.
შიში მეფობს ქვეყანაში უსასრულო,
ასი თვალი მომართულა მათ მზვერავად,
მოდუნებულ ჩვენს ეროვნულ ენერგიას
პატიმარი ეს კალამი ველარ ძალავს.
დავიწყებას მისცემია სათნოება,
არც სიკეთე ახსოვს ვინმეს ჩვენში, ალბათ,
ორად მოხრილ ვირთხასა ჰგავს მთელი ერი,
შიშისგან რომ იკლაკნება სადღაც საწყლად.
სახილველად ამაზრზენი სურათია,
ოი, მკვიდრნო ამ ქალაქის, თქვენ მოგმართავთ,

ახალგაზრდა ქალბატონო, მომისმინეთ!
თქვენც გეხებათ, თქვენ, ყმაწვილო, მოითმინეთ,
ამ მშვენიერ ქალის კვალს რომ მიჰყოლიხართ.
დედავ, შვილთან განშორებით დაზაფრულო,
თქვენც მოგმართავთ, თქვენც, ცოლ-ქმარნო, უბრად მყოფნო!
და ბავშვებო, უთვისტომნო, უპოვარნო,
პირველ რიგში თქვენ გეხებათ ეს მომართვა...
ო, ნისლებო, გევედრებით, რომ დაფაროთ
სამუდამოდ ეს სიბილწის ავანსცენა;
დავადინოთ, დავადინოთ ეს როსკიპი,
ბებერი და თან გარყვნილი ძველი კახპა.

Tevpik Pikreti (1867-1915) – „Fog“

Asmat Japaridze

Tbilisi Ivane Javakhishvili State University
Georgia, Tbilisi

Translated from Turkish by Asmat Japaridze

Abstract

Tevpik Pikreti is a representative of new Turkish literature. The influence of French literature can be traced in his work. In his early works, he adhered to the principle of "art for art's sake", and in his later poems he became interested in social problems.

In the poem "The Fog", Tevpik Pikreti expresses hatred for Istanbul and calls it a prostitute. This is the first time such an attitude towards Istanbul is found in Turkish literature. It is known that representatives of ancient Turkic literature considered Istanbul the center of world civilization and extolled it.

Keywords: New Turkish literature; poem; fog.